

Handläggare:
Yvonne Zellman
Telefon: 508 28 482**Till**
Idrottsnämnden

Underlag för budget 2016 med inriktning 2017 och 2018 för idrottsnämnden

Förslag till beslut

1. Förvaltningens förslag till underlag till budget 2016 med inriktning för 2017 och 2018 för idrottsnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Olof Öhman
Förvaltningschef

Ärendet

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Inför stadens centrala budgetberedning ska nämnderna därför lämna ett underlag för planering för år 2016 med inriktning för 2017 och 2018. Underlaget ska rymmas inom de planeringsnivåer som kommunfullmäktige beslutade om i samband med att budgeten för år 2015 fastställdes.

Förvaltningen redovisar i punktform, under respektive inriktningsmål, nämndens strategiska satsningar de kommande åren. Underlaget i övrigt beskriver trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna och eventuella behov av åtgärder utifrån detta.

Idrottsnämnden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd i samarbete med driftavdelningen och utvecklingsavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp onsdagen den 1 april 2015.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Ett Stockholm som håller samman

- Barn och unga ska ges förutsättningar att idrotta och motionera i sin närmiljö
- Alla stockholmare erbjuds goda möjligheter att utöva idrott och motion
- Besökare i stadens idrottsanläggningar känner sig trygga och säkra
- Fler stockholmare inspireras till att vara fysiskt aktiva
- Fler stockholmare kan vistas och motionera i naturen
- Föreningslivet upplever att det finns goda förutsättningar att verka i Stockholm
- Simkunnigheten är hög i Stockholm
- Stockholmare med funktionsnedsättning har förutsättningar att delta i och tillgängliggöra sig fritidsverksamheter
- Stockholmnas behov av idrott och motion tillgodoses i den växande staden
- Idrottsnämndens satsningar i stadens ytterområden fortsätter, i samarbete med berörda stadsdelsnämnder. Pågående samverkansformer ska utvecklas.

Ett klimatsmart Stockholm

- Idrottsnämnden tillhandahåller en god miljö för besökare och medarbetare
- Idrottsnämnden bidrar till en hållbar miljö

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Idrottsnämndens verksamhet bedrivs effektivt och ryms inom tilldelad budget

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Stockholmnarna upplever stadens idrottsanläggningar som välkomnande och attraktiva
- Idrottsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser
- Barn och ungas rättigheter respekteras och nämnden lever upp till barnkonventionen
- Med god kunskap arbetar nämnden mot diskriminering och för inkludering av hbtq-personer inom idrotten

- Upphandlingar är kvalitetssäkrade och genomförs med beaktande av social och ekologisk hållbarhet

Nämndens verksamhetsområde

Ökad fysisk aktivitet - idrottsnämndens insatser för folkhälsa

Idrottsnämndens huvuduppdrag är enligt stadens idrottspolitiska program att stimulera fler stockholmare att bli fysiskt aktiva. Forskning visar entydigt att stillasittande är en stor riskfaktor, oavsett graden av idrottande eller motionerande. Alla vuxna bör dagligen vara fysiskt aktiva i sammanlagt minst 30 minuter, med minst måttlig intensitet. Vanor grundläggs ofta tidigt i livet, därför är det också viktigt att få barn och unga fysiskt aktiva. Ju fler som regelbundet rör på sig, barn som vuxna, desto större vinst för både samhället och den enskilda individen.

De kommande åren ska idrottsnämndens verksamhet särskilt riktas till de grupper som inte idrottar eller motionerar, främst barn och ungdomar. De prioriterade grupper som nämnden arbetar med är ungdomar 13-20 år, särskilt flickor, flickor 7-20 år med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning och barn och ungdomar 7-20 år med lägre socioekonomisk bakgrund.

Nämnden arbetar företrädesvis med tre strategier för att få fler stockholmare fysiskt aktiva, genom föreningslivet, spontanidrott och annan kompletterande verksamhet. Genom idrottsföreningarna aktiveras ungefär hälften av barnen och ungdomarna i Stockholm. Att på olika sätt stötta föreningslivet är därför det sätt där flest barn och unga nås med fysisk aktivitet.

En del barn och ungdomar vill idrotta/motionera på egen hand och när de själva vill, så kallat spontant eller egenorganiserat idrottande. För att öka det spontana eller egenorganiserade idrottandet ska nämnden informera om hälsovinster med fysisk aktivitet samt om vilka platser för träning som finns i staden.

Det finns grupper som står helt utanför föreningsidrotten, framför allt handlar det om de grupper som prioriteras i stadens idrottspolitiska program. Ett av nämndens viktigaste uppdrag är därför att erbjuda kompletterande möjligheter att idrotta eller motionera för de barn och ungdomar som inte attraheras av det traditionella föreningsidrottandet. Detta kan ske genom drop in-idrott, kurser, samarbete med skola och fritidsgårdar med mera. Det är viktigt att ungdomarna får inflytande över aktiviteternas innehåll och form och att de riktas just till de prioriterade grupperna. Det ska finnas ett brett utbud av till exempel öppen idrottsverksamhet, framför allt i ytterstadsområdena, i nära samverkan med skola, fritidsgårdar med flera. Ett av de viktigaste verktygen för att skapa verksamhet är stadens sim- och idrottshallar där gruppträning, gym och simning utgör betydande delar.

Förvaltningen ska analysera nuvarande och framtida verksamheter i form av gruppträning, gym, kurser och öppen verksamhet. Syftet är att utvärdera kommande verksamhetsinriktning och utbud för att framgångsrikt öka den fysiska aktiviteten hos stockholmarna och då främst nämndens prioriterade målgrupper.

Även de kunder som kommer med FaR fortsätter att öka, främst i stadens mest socioekonomiskt svaga områden. Att samverka och nätverka kring FaR har visat sig vara framgångsrikt och detta arbete ska utvecklas, med prioritet i utsatta områden.

De besökare som köper träningskort i simhallarna via företag som förmedlar friskvårdstjänster fortsätter att öka. Simhallskortet för stadens anställda inom förvaltningar och bolag är också det en fortsatt framgångsrik metod, som satsning på medarbetarnas hälsa.

Samverkan inom staden för att nå nämndens prioriterade grupper är fortsatt viktig och de MåBra-kurser som innehåller teori och prova på-aktiviteter erbjuds boende i gruppboendestäder, skolungdomar (främst flickor med utländsk bakgrund), arbetslösa inom Jobbtorg med flera. Målet är att antalet uppdragskurser ska fortsätta öka. I ett samarbete med socialförvaltningen planeras även för insatser riktade till personer i sociala insatsgrupper.

De inspirationsdagar som erbjuds Stockholms gymnasieskolor samt högre årskurser i högsta-diet fortsätter att genomföras i de sim- och idrottshallar som ligger i ytterstaden. Eleverna får prova på simhallarnas utbud samt förenings- och kulturaktiviteter. I detta sammanhang är samarbete med kulturförvaltningen nytt från och med år 2015. Detta samarbete ska vidareutvecklas.

På initiativ av idrottsförvaltningen ska fokusgrupper bildas med representanter från nämndens prioriterade grupper, för att ge möjlighet att framföra synpunkter och önskemål på aktiviteter och utformningen av verksamheter.

Personal i sim- och idrottshallarna ska bli tryggare i att arbeta med personer med fysiska funktionsnedsättningar i de tillgänglighetsanpassade gymmen, detta kommer att ingå i gymutbildningen de kommande åren.

Inom skolsimmet är det extra viktigt att arbeta strategiskt och förebyggande. Idag ”släcks bränder”, det vill säga först i de högre årskurserna fångas icke simkunniga elever upp. Det förebyggande arbetet måste ske i de yngre årskurserna och med fördel redan från sexårsåldern. Idrottsförvaltningen har tagit fram en modell för hur skolor bör arbeta för att ha en simkunnighetsstrategi genom hela grundskoletiden. Viktigt för att uppnå ökad simkunnighet är också ett fortsatt samarbete med föreningslivet. Arbetet är påbörjat och en framgångsfaktor är att ta till vara kompetens och engagemang från både idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. För att detta ska lyckas är det viktigt att det finns en samordnare för simfrågor hos båda förvaltningarna.

Simskolan för allmänheten fungerar väl och ska fortsätta att ligga långt framme vad gäller inlärningsmetodik. Tider för att kunna utöka simskolan bör kartläggas för att kunna möta och tillgodose behoven. Utmaningen är här att allmänheten och simskolan konkurrerar om tillgänglig bassängtid.

Föreningslivets insatser avgörande för ökad fysisk aktivitet bland barn och unga

Föreningslivet i Stockholm har en stor och betydande roll i folkhälsoarbetet och är idag den enskilda verksamhet där flest barn och ungdomar är fysiskt aktiva. Det är inte bara idrottsföreningar som verkar för ökad folkhälsa utan även föreningar som ägnar sig åt exempelvis friluftsliv och djurhållning bidrar till att fler blir fysiskt aktiva. Ungefär hälften av alla barn och ungdomar är aktiva i Stockholms föreningsliv. Stadens kontanta stöd till barn- och ungdomsföreningar höjdes i budget 2015 med 15 mnkr och är nu på totalt drygt 62 mnkr.

Barn och ungas deltagande i föreningslivet har förändrats genom åren. Forskningsstudien Ung livsstil visar att barn idag börjar tidigare i organiserad föreningsidrott jämfört med i mitten på 1980-talet. Samtidigt slutar ungdomarna tidigare och antalet tonåringar inom idrotten minskar. Skälen till att ungdomar lämnar tidigare tyder enligt forskarna på en mättnad på organiserat

rad schemalagd träning. Idrottsförvaltningen ser därför betydelsen av att i samarbete med föreningslivet utveckla strategier för att få ungdomar att fortsätta vara fysiskt aktiva. Det handlar om att finna aktiviteter som lockar ungdomar som inte vill tävla och som mer spontant vill utöva idrott och motion.

Idrottsförvaltningen har inlett en dialog med Stockholms idrottsförbund med syfte att hitta former för hur staden kan stödja ett arbete med att rekrytera, utbilda och stödja unga ledare. I några stadsdelsområden med svag föreningsaktivitet är det mycket svårt att få personer att vilja vara ledare eller delta i styrelsearbetet.

Föreningar som får ekonomiskt stöd från staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning och kränkande behandling. Idrottsförvaltningen ska tillsammans med Stockholms idrottsföreningar hitta former för att öka medvetenheten och kunskapen i föreningarna om detta.

Jämställdhet i idrottsutövandet

Forskning visar att deltagandet i föreningsidrott fördelas med 60 procent pojkar och 40 procent flickor. Strategierna för att åstadkomma ett Stockholm där andelen fysiskt aktiva flickor är lika stor som andelen pojkar är flera. Parallellt med att öka den totala andelen stockholmare som är fysiskt aktiva krävs särskilda insatser för att få äldre flickor som idag inte ägnar sig åt idrott/motion att bli fysiskt aktiva. Detta kan ske dels genom att i större utsträckning investera i den typ av idrottsanläggningar där flickor idag är i majoritet eller lika många som pojkarna (till exempel simhallar/bassängbad, idrottshallar/gymnastikhallar, ridanläggningar, dans-/balett-/gruppträningssalar) och/eller investera i anläggningar som flickor uppper som önskade investeringar (se t.ex. Blomdahl/Elofsson/Öhman). Parallellt med investeringsstrategin ska förvaltningen arbeta för att skapa aktivitetstillfällen som särskilt attraherar och vänder sig till flickor i tonåren.

För att uppnå jämställdhet i idrottsutövandet krävs att staden särskilt riktar sina insatser till dem som, av olika skäl, inte har givna förutsättningar eller inte spontant tar sig för att börja träna. Ytterligare ett verktyg i stadens strävan att nå de fysiskt inaktiva infördes 2012, den så kallade idrottsbonusen. Detta bidrag kan ges till föreningar som vill driva projekt för att motivera fysiskt inaktiva att börja röra på sig. Målgrupperna är ungdomar, främst flickor 13-20 år, men också personer med funktionsnedsättning.

Fritid för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning är en av idrottsnämndens prioriterade målgrupper. Idrottsförvaltningen har samordningsansvaret för det stadsövergripande nätverket "Fritid för alla", som utvecklar fritidsutbudet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Fritid för alla ska utvärderas under 2015. Utifrån det resultatet sker ett fortsatt utvecklingsarbete.

Undersökningen Ung livsstil visar att ungdomar i både grund- och gymnasiesärskolan är fysiskt aktiva och deltar i föreningsverksamhet i klart mindre utsträckning än ungdomar i den ordinarie grund- och gymnasieskolan. Studien genomfördes år 2008/2009 och en uppföljning gjordes i gymnasiesärskolan 2013. En uppföljning genomförs under våren 2015 i grundsärskolan. När uppföljningen är gjord tar idrottsförvaltningen fram en långsiktig handlingsplan för att förbättra förutsättningarna för målgruppen till bättre hälsa.

Fritidsnätet är en webbplats som samlar fritidsutbudet för barn, ungdomar och vuxna med

funktionsnedsättning i Stockholms län. På initiativ av Stockholms stad är nu 19 kommuner och Habilitering & Hälsa inom landstinget med i samarbetet. Stockholms stad tar ett fortsatt huvudansvar för samordning, drift och utveckling av webbplatsen.

Utifrån tidigare forskning om hälsan hos vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning och som bor i gruppboad ska förvaltningen finna metoder och verktyg för att motverka den ohälsa som finns hos målgruppen, bland annat genom att initiera och stötta ett bredare och mer anpassat motionsutbud. I rapporten "Fritiden för personer i gruppboad - en tidsstudie av personer med en intellektuell funktionsnedsättning" (2014) visar förvaltningen att en stor del av den fria tiden ägnas åt stillasittande aktiviteter (en tredjedel av tiden). Lågintensiva aktiviteter, promenader samt fysisk aktivitet tillsammans ägnas endast fem procent av tiden. Förvaltningen ska därför stötta motionsaktiviteter och verka för att bryta stillasittandet genom att stötta olika aktörer och personal vid gruppboaderna att erbjuda alternativ. Rapporten visar att hälften av de som bor i gruppboad inte tar del av vare sig det organiserade kultur- och fritidsutbudet eller gör oorganiserade fritidsaktiviteter utanför eller i bostaden. Förvaltningen ska därför undersöka vad som krävs av olika kultur- och fritidsaktörer för att nå de som står utanför det organiserade kultur- och fritidsutbudet.

Idrottsnämnden har fått projektmedel från Digital förnyelse för att tillgängliggöra digital information om kultur- och fritidsutbudet. Personer inom målgruppen ska kunna ta till sig information självständigt och utifrån sina förutsättningar genom bland annat surfplattor. Detta arbete kommer att pågå under två till tre år.

Ytterstadsarbetet

Nämnden har under flera år deltagit aktivt i de satsningar som pågått i stadens visionsområden i samarbete med stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta. Detta arbete är på inget sätt färdigt utan fortsätter under de kommande tre åren. Pågående samverkansformer ska utvecklas. Det är viktigt att de parter som är inblandade i de olika områdena framöver utbyter erfarenheter för att dra nytta av varandras kunskaper, lärdomar och samverkansformer.

Arbetet med Rågsveds bollplan, som är ett samarbete med stadsdelsförvaltningen, fastighetsägarföreningen, bostadsbolagen, utbildningsförvaltningen och föreningslivet, fortsätter även kommande år. Aktivitetsytorna kommer att stå klara under 2015 men aktiviteterna knutna till ytorna ska fortsätta att utvecklas.

Barnperspektivet

Idrottsnämnden ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barnchecklistan som togs fram hösten 2014 har börjat användas i tjänsteutlåtanden och i förvaltningens verksamheter och ska revideras regelbundet framöver. Som ett gott exempel kan nämnas Husbybadet som har genomfört en barnkonsekvensanalys av sin öppna verksamhet. Denna ska spridas i förvaltningen för andra att inspireras av. Farsta sim- och idrottshall har startat en referensgrupp med ungdomar som får vara med och påverka kommande kursprogram. Andra simhallar är också på gång att starta referensgrupper, till exempel Västertorps sim- och idrottshall och Skärholmens sim- och idrottshall. Nämnden bjuder även in ungdomar till dialogcafé med olika teman minst en gång per år.

Stockholm - en attraktiv friluftstad

Stockholm är i hög grad en "grön" stad i det avseendet att stadens invånare har god tillgång till grönområden i form av parker, skog och skärgård varav flera naturskyddsområden. De motions- och skidspår staden förvaltar är ett mycket uppskattat och viktigt inslag för fysisk aktivitet och vardagsmotion. Genom att på lämpliga platser runt om i Stockholm uppföra fler utegym försöker staden inspirera fler stockholmare att bli mer fysiskt aktiva. I samband med att Stockholm under åren 2016-2018 håller i världscupen i parallellslalom görs investeringar i främst belysning i Hammarbybacken.

Båtsporten i Stockholm är ett av idrottsnämndens ansvarsområden. Kommunfullmäktige fastställde 2014 en ny policy för fritidsbåtlivet i ett framtida Stockholm. Detta innebär bland annat att nya långsiktiga avtal med fritidsbåtsklubbarna nu kan tecknas. Avtal som delvis har en ny inriktning och som bland annat innebär en högre tillgänglighet till båtklubbssområden för fler än båtägare. Behovet av fler båtplatser är mycket stort i Stockholm med flera tusen stockholmare i kö. Det är i detta sammanhang angeläget att förvaltningen medverkar i stadens plan- och planeringsprocesser för byggande utmed Stockholms strandlinjer. I samråd med miljöförvaltningen och båtorganisationerna fortsätter miljöinvesteringarna i spolplattor och latrintömningsstationer på strategiska platser, för att möta de nya lagkrav som träder i kraft under 2015.

Nämnden svarar för en fortsatt utveckling av fisketrappor och biotopvård, med hjälp av volontärer, uppdragstagare och extra medel från EU:s fiskerifond. Nämnden anlägger också groddammar runt om i staden för att säkra groddjurens fortlevnad.

Idrottsnämndens miljöarbete

Idrottsnämndens energiplan för 2013-2019 beskriver förvaltningens löpande arbete för effektivare energianvändning och minskade växthusgaser från idrottsanläggningarnas fastigheter och verksamheter. Planen grundar sig på Stockholms miljöprogram 2012-2015, Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi 2010-2020 samt Stockholms Färdplan 2050. Energi till transporter återfinns i idrottsnämndens miljöhandlingsplan. Energiplanen redovisar mål för energianvändningen av elektricitet, fjärrvärme och vatten, återvinning och förnybar energi samt åtgärder i befintliga anläggningar. Energikostnaderna är en stor del av nämndens budget, år 2014 var kostnaden cirka 80 mnkr.

Strategier för nämndens energiarbete är val av energimedia, inventering av teknisk utrustning, optimering av styr- och reglerteknik, effektiv vattenanvändning, uppföljning av energiförbrukningen samt information och kunskap om energi. Pågående och planerade projekt för energiarbetet 2016-2018 redovisas i energiplanen.

Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens ekonomiska situation påverkas i hög utsträckning av följande faktorer: simhallarnas besöks- och intäktsutveckling, utveckling av intäkterna för planhyror, ökat underhållsbehov i anläggningarna samt investeringar som medför driftstörningar och ökade drifts- och lokalkostnader.

De senaste åren har simhallarnas intäktsutveckling stabiliserats för att därefter minska med cirka 13,9 mnkr mellan 2012-2014. Detta tillsammans med ökade underhålls- och driftkostnader till följd av allt äldre anläggningar gör det svårt att finansiera nya anläggningar, satsningar på prioriterade målgrupper samt budgeteffekter av planerade och oplanerade driftstopp. När

befolkningen växer ökar kraven på både nya anläggningar och utökad verksamhet i befintliga anläggningar. Det finns en stor efterfrågan på nya idrottshallar framöver. Under 2016-2018 beräknas fyra nya idrottshallar, samt eventuellt externt inhyrda, tas i drift. Därutöver kommer exempelvis även flera nya konstgräsplaner och en skridsko- och bandyhall att driftsättas under perioden.

Under budgetperioden kommer Åkeshovs sim- och idrottshall, Forsgrénsska badet och GIH-badet att vara stängda samtidigt under en längre tid för renovering. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Detta innebär en stor negativ inverkan på idrottsnämndens driftbudget under 2015-2016, vilket minskar möjligheterna att ta tillbaks de intäkter som försvunnit till följd av ökad konkurrens från nya gym, slitna anläggningar med mera. Det är främst intäkterna för gym- och gruppträning som minskat. Om denna utveckling fortsätter kommer det att medföra att nämndens verksamhet blir omöjlig att inrymma inom nuvarande budgetram, i och med att kostnaderna till stor del utgörs av fasta kostnader. Under de år intäkterna ökade finansierades dessutom nya anläggningar och andra satsningar med hjälp av intäkter från simhallsverksamheten, eftersom intäkterna ökade betydligt mer än kostnaderna.

Hyreskostnaderna utgör en väsentlig del av nämndens budget och har därmed stor påverkan på de ekonomiska förutsättningarna. Utvecklingen av hyreskostnaderna påverkas till stor del av den beslutade investeringsvolymen för nybyggnation och upprustning. Nämndens kostnad för hyror beräknas öka med relativt stora belopp under budgetperioden, i huvudsak på grund av genomförda investeringar.

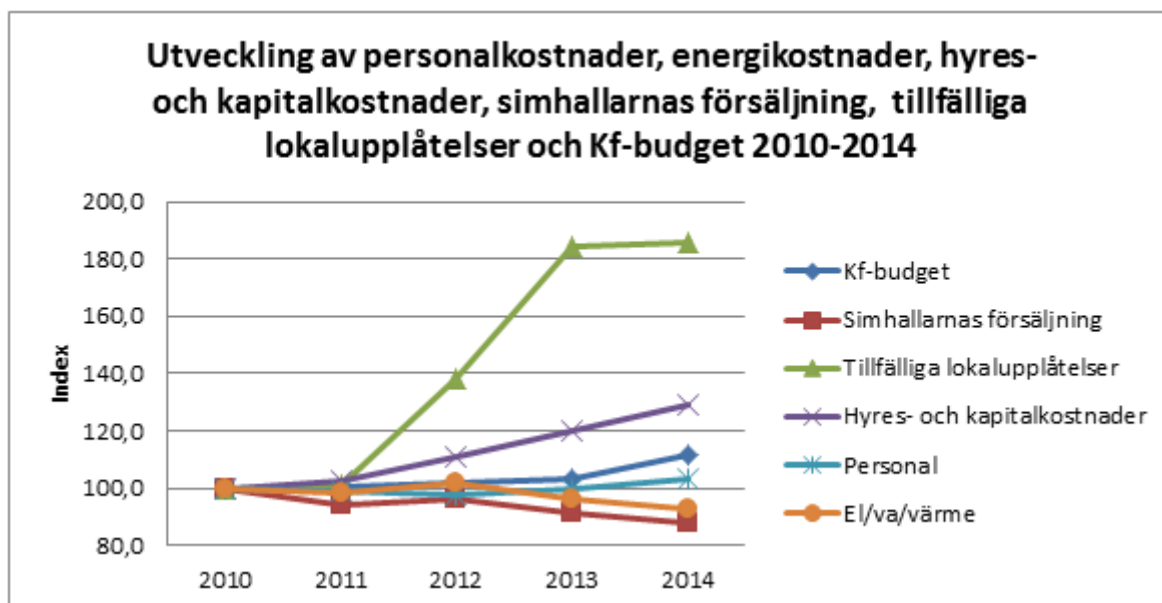
Nuvarande budgetmodell, där idrottsnämnden främst kompenseras för hyror till följd av investeringar inom fastighetsnämndens budget för idrottsinvesteringar, försvårar eller omöjliggör att idrottsnämnden hyr från andra parter när intressanta objekt, framför allt hallar i innerstaden, dyker upp från företag med flera. Även andra exempel kan nämnas såsom hallar från SISAB och GIH-badet, där en hyresökning har aviserats. En mer flexibel budgetmodell vore önskvärd för att förhindra att, för staden bra ekonomiska lösningar, väljs bort.

Idrottsnämnden ansvarar för inre underhåll och underhåll av tekniska installationer som vattenrenings- och kylanläggningar, och underhållsbehovet i anläggningarna är fortsatt mycket stort. Förvaltningen bedömer att underhållsnivån under budgetperioden bör utökas för att nödvändiga åtgärder i de äldre anläggningarna ska kunna genomföras.

Drift

Intäkts- och kostnadsutveckling 2010-2014

Diagrammet och tabellen nedan visar utvecklingen under åren 2010-2014 för personalkostnader, energikostnader, simhallarnas försäljningsintäkter, hyres- och kapitalkostnader och tillfälliga lokalupplåtelser jämfört med kommunfullmäktiges budget.

Mnkr

Intäkt-/kostnadsslag*	2010	2011	2012	2013	2014
Kf-budget	526,3	529,8	536,7	543,6	587,8
Simhallarnas försäljning	169,6	159,0	162,9**	154,8	149,0
Tillfällig lokalupplåtelser	53,1	53,5	73,3	97,9	98,8
Hyres- och kapitalkostnader	274,5	281,1	304,2	329,1	354,5
Personal	215,8	213,7	211,0	214,7	223,0
El/va/värme	83,9	82,3	85,6	80,9	77,5

* I simhallarnas försäljning ingår försäljning av årskort, engångskort, rabattkort varor, kurser, simskola m.m. Tillfälliga lokalupplåtelser består mest av planhyror.

** Värdet för 2012 är justerat med 27,7 mnkr jämfört med bokslut 2012 för den periodisering som gjordes för att åren ska vara jämförbara.

Den stora ökningen av planhyror 2012 och 2013 beror främst på det ökade intäktskravet i kommunfullmäktiges budget till följd av införandet av självkostnadshyror för skolor. En del av ökningen beror även på intäkter av planhyror för nya idrottshallar.

Under den senaste tioårsperioden har investeringarna i nya konstgräsplaner varit stor och ett stort antal planer har tillkommit. Om en konstgräsplan underhålls ordentligt med granulat förväntas livslängden öka med 25 procent enligt Svenska Fotbollförbundet, det vill säga en uppgradering av konstgräsmattor behöver ske mer sällan och satsningar på andra idrottsinvesteringar kan prioriteras. Påfyllning av granulat kostar cirka 0,1 mnkr per år och konstgräsplan. Detta innebär en årlig kostnad om cirka 8 mnkr för att upprätthålla underhållet av konstgräsplaner och öka deras livslängd.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar
(exklusive hyreskostnader till fastighetskontoret)

Kostnader och intäkter under budgetperioden kommer att öka som en följd av investeringar i skridsko- och bandyhall, nya idrottshallar samt konstgräsplaner med mera.

Under budgetperioden beräknas fyra nya idrottshallar (inklusive en gymnastikhall) tas i drift. Totalt beräknas de nya hallarna medföra ökade driftkostnader om 7,9 mnkr och ökade intäkter om 4,6 mnkr per år när alla är färdigställda.

Fyra nya konstgräsplaner och några nya omklädningsbyggnader kommer att driftsättas under budgetperioden enligt nu gällande investeringsplanering. Tillkommande driftkostnader (skötsel) och intäkter för de nya konstgräsplanerna totalt beräknas till 1,7 mnkr respektive 0,3 mnkr årligen när alla är färdiga.

En ny läktare med tillhörande servicelokaler planeras på Grimsta IP, vilket medför en årlig ökad driftkostnad med 2,4 mnkr från och med 2016, för att uppfylla kraven på en arena för herrallsvenskan i fotboll.

Skridsko- och bandyhallen i Tallkrogen kommer att driftsättas under budgetperioden. Hallen beräknas medföra en ökad årlig nettokostnad om 6,3 mnkr från och med hösten 2016. Som grund för beräkningarna har en exempelhall från en annan del av Sverige använts samt ett uppskattat behov av träningstider från andra kommuner, framtaget av Stockholms bandyförbund. Både kostnads- och intäktsprognosen är relativt osäkra i och med att det är en för staden helt ny anläggningstyp.

Utvecklingen av simhallsintäkterna, som har stor inverkan på nämndens ekonomi, påverkas av planerade ombyggnationer men även av oplanerade åtgärder till följd av allt äldre anläggningar. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Under den tid sim- och idrottshallarna är stängda för renovering påverkas både intäkter och kostnader mycket. Tabellen nedan visar beräknad effekt på intäkter och kostnader 2016-2018 till följd av planerad stängning av anläggningar på grund av upprustning.

Mnkr

	Beräknad effekt, ombyggnad		
	2016	2017	2018
Förändring intäkter	-18,0	-25,6	-12,6
<i>varav:</i>			
Forsgrenska	-6,6	-15,9	-11,6
GIH	-2,1	-4,6	-0,7
Åkeshov/Nälsta	-9,3	-5,1	-0,3
Förändring kostnader	-10,6	-15,2	4,9
<i>varav:</i>			
Forsgrenska	-3,4	-8,2	-4,9
GIH	-2,7	-4,8	0,0
Åkeshov/Nälsta	-4,5	-2,2	0,0
Förändring nettokostnad	7,4	10,4	7,7

Enligt investeringsplanen stängs Åkeshovs sim- och idrottshall för upprustning under cirka två år från maj 2015 till och med augusti 2017 samt Forsgrenska badet från sommaren 2016

till sommaren 2018. Därutöver har Akademiska Hus aviserat att de kommer att stänga GIH-badet från sommaren 2016 till sommaren 2017

Kalkylen i ovanstående tabell baseras på att försäljningen för Åkeshovs sim- och idrottshall minskar med cirka 80 procent under stängningsperioden och att försäljningen för GIH-badet respektive Forsgrénsska badet minskar med 90 procent, resterande bortfall beräknas öka intäkterna hos andra simhallar. Intäkterna för simskola och skolsim för Åkeshovs sim- och idrottshall beräknas inte minska till följd av överbyggnaden av Nälstabadet, dit viss verksamhet kommer att kunna flyttas. Även kostnaderna för personal, energi och övrigt beräknas minska under tiden för ombyggnad. För GIH-badet minskar även hyreskostnaden. Däremot tillkommer kostnader för Nälstabadet som ska vara öppet året runt med hjälp av en tätlösning. När flera simhallar är stängda samtidigt blir det svårare att behålla intäkter samt sänka kostnader.

När upprustningen av Åkeshovs sim- och idrottshall är färdig och anläggningen åter är i full drift beräknas, utöver den ökade hyreskostnaden, intäkter för försäljning av årskort, engångsbiljetter, simskola med mera öka med cirka 0,6 mnkr, vilket motsvarar cirka 5 procent av normal volym. Om en barnpool tillkommer kommer intäkterna troligen att öka ännu mer. Personalkostnaderna beräknas öka med cirka 0,9 mnkr och övriga kostnader med 0,2 mnkr till följd av den nya bassängen och beräknad kundökning. Ökningen av energikostnaderna till följd av den tillkommande 25-metersbassängen, en ytterligare undervisningsbassäng och utökad vattenrening beräknas bli 0,3-1,4 mnkr per år. Tillsammans med energikostnaden för det överbyggda Nälstabadet beräknas ökningen av energikostnaderna bli mellan 2,8 mnkr till 4,4 mnkr per år.

I ovanstående tabell anges endast effekten under beräknad stängningstid. Även under hösten 2017 får nämnden ökade kostnader för Nälstabadet med cirka 2,2 mnkr i och med att det fortsätter att vara överdäckt, totalt i fem år för att även kunna användas som ersättning vid eventuell upprustning av Vällingby sim- och idrottshall.

I *bilaga 1* redovisas beräknade driftbudgetkonsekvenser av investeringar mer detaljerat.

IT-kostnader

Förvaltningen ansvarar för ett flertal egna verksamhetssystem/e-tjänster, bland annat Stockholms stads näst största e-tjänst Aktivitetsbokningen. Flera är verksamhetskritiska. Ett avbrott i exempelvis kassasystemet medför ett direkt intäktsbortfall, utöver bristande service till besökarna. Flera av verksamhetssystemen har omfattande utvecklingsbehov, både avseende kvalitetssäkring och modernisering, till exempel systemet för föreningsstöd och bokning av anläggningar.

Nämndens verksamhet växer och stockholmare och föreningar ställer allt högre krav på teknikutveckling, både i anläggningar och i system. Det krävs till exempel tillgång till digitala tjänster och wifi-åtkomst i flera idrotter, vilket också ställer krav på fortsatt utveckling och modernisering.

Stadsledningskontoret genomför förstudier för föreningsstöd och bokningssystem där idrottsförvaltningen deltar med förhoppningen om stadsgemensamma lösningar. Förvaltningen måste dock vara beredd på att själv upphandla och investera i hårdvara.

Hyreskostnader

Hyreskostnaderna för 2015 beräknas bli 299,5 mnkr. Huvuddelen av idrottsanläggningarna hyrs från fastighetsnämnden och kostnadsutvecklingen påverkas i hög utsträckning av den investeringsvolym som beslutas för nybyggnation och upprustning av anläggningar och av fastighetsnämndens kostnader för underhåll och drift. Hyreskostnaden till fastighetsnämnden uppgår under 2015 till totalt 267,0 mnkr inklusive 11,3 mnkr för Forsgrénska badet och Sjöstadshallen. Därutöver tillkommer cirka 32,5 mnkr för externt inhyrda anläggningar.

Enligt fastighetskontorets beräkningar ökar idrottsnämndens hyreskostnader, exklusive Forsgrénska badet och Sjöstadshallen, från 255,7 mnkr 2015 till 268,7 mnkr 2016, 304,9 mnkr 2017 och 333,1 mnkr 2018. Det innebär en sammanlagd ökning av berörda hyror med 77,0 mnkr under budgetperioden.

Huvudelen av ökningen avser ökade kapitalkostnader för pågående projekt och planerade projekt som avslutas under perioden. Efter att hänsyn har tagits till minskade kostnader för befintliga anläggningar beräknas pågående investeringar medföra en ökning av hyrorna med 38,6 mnkr 2016, 75,4 mnkr 2017 och 106,0 mnkr 2018 jämfört med 2015. Utöver ökade kapitalkostnader innebär hyresunderlaget ökade kostnader om 8,2 mnkr på grund av ökade kostnader för främst drift, försäkring och overheadkostnader. Det planerade underhållet sjunker från 27,0 mnkr till 6,2 mnkr till följd av komponentredovisning.

För externt inhyrda anläggningar beräknas endast normal indexuppräknung. Under budgetperioden avslutas förhyrningen av Olympen Arena. GIH-badet beräknas vara stängt under cirka 1,5 år, då Akademiska Hus planerar för en upprustning och renovering av badet. Akademiska Hus hyr idag ut GIH-badet till idrottsnämnden samt till gymnastik- och idrottshögskolan. I och med upprustning och renovering av GIH-badet kommer hyreskostnaden totalt att öka med cirka 4,0 mnkr om idrottsnämnden väljer att fortsätta hyra badet efter renoveringen. Av denna ökning beräknar idrottsförvaltningen att gymnastik- och idrottshögskolan står för en del av kostnaden då de blir en andrahandshyresgäst. Akademiska Hus har ställt som krav att idrottsnämnden hyr 100 procent av badet istället för 50 procent som idag.

Diskussioner har förts om inhyrning av idrottshallar från externa fastighetsägare för att motverka den hallbrist som råder. Inhyrningen av Folksamhallen som beräknas ske vid årsskiftet 2015/2016 kommer att öka idrottsnämndens hyreskostnader med cirka 2,2 mnkr per år.

Ett samarbete pågår med utbildningsförvaltningen och SISAB för att tillgängliggöra fler skolidrottshallar för idrottsverksamhet efter skoltid. De ekonomiska incitamenten för skolorna samt hur driftkostnader och investeringar ska fördelas kan behöva ses över. Detta kan komma att öka idrottsnämndens kostnader och dessa kan vara svåra att rymma inom befintlig budgetram. Jämfört med att bygga nya hallar bör det ändå vara en fördelaktig ekonomisk lösning.

Därutöver utreder idrottsförvaltningen, SISAB och utbildningsförvaltningen för närvarande om det är möjligt att SISAB bygger en fullstor idrottshall i samband med att Rödabergsskolan byggs ut för att även tillgodose idrottsnämndens behov. I en sådan lösning måste det tydliggöras hur driftansvar, den utökade hyreskostnaden med mera ska fördelas. Detta bör vara en bra ekonomisk lösning för staden totalt sett och om en lösning tas fram bör den kunna vara tillämplig i flera fall framöver. Tidigare har inte utbildningsförvaltningen beställt fullstora hallar från SISAB utan detta har idrottsförvaltningen beställt av fastighetskontoret.

Fastighetsunderhåll

Idrottsnämndens budget för fastighetsunderhåll inom driftbudgeten uppgår till 25,3 mnkr under 2015. I fastighetsunderhållet ingår felavhjälpande underhåll och mindre planerade projekt.

Flera av de större idrottsanläggningarna uppfördes på 1960- och 1970-talet och underhållsbehovet är stort. Utöver det yttre underhåll av byggnaderna som ingår i fastighetsnämndens ansvar, medför åldersstrukturen även ett ökat behov av underhåll av tekniska installationer och inre ytskikt, vilket ligger inom idrottsnämndens ansvar. De tekniska installationerna, som till exempel vattenreningsanläggningar i stadens simhallar och bassängbad och kylanläggningar på idrottsplatser, har redan uppnått eller börjar närma sig sin tekniska livslängd. En stor del av det felavhjälpande underhållet avser simhallarnas vattenreningsanläggningar, och åtgärder genomförs kontinuerligt för att klara gällande gränsvärden för vattenkvalitet. I takt med att reinvesteringar för de ålderstigna idrottsanläggningarna inom fastighetsnämndens budget blir förskjutet i tid ökar det felavhjälpande underhållet de kommande åren.

Kapitalkostnader

I mars 2015 uppgår det bokförda värdet för nämndens anläggningstillgångar till 134,2 mnkr. Idrottsnämndens investeringsbudget för anskaffning av inventarier, maskiner och friluftsverksamhet uppgår till 27,0 mnkr 2016, 17,0 mnkr 2017 och 17,0 mnkr 2018.

Den del av fastighetsunderhållet som har förts över från driftbudget till investeringsbudget uppgår under budgetperioden till 16,4 mnkr under 2015 och kommer att medföra ökade kapitalkostnader om cirka 2,0 mnkr år 2016, 3,4 mnkr år 2017 och 4,7 mnkr 2018. Nämnden fick 5,0 mnkr extra för investeringar i Hammarbybacken 2015 vilket medför en ökad kapitalkostnad om cirka 300 tkr per år utöver ovanstående.

Nämnden har inget särskilt anslag för kapitalkostnader, utan kostnaderna ska rymmas inom driftbudgeten. Totalt beräknas kapitalkostnaderna uppgå till 29,9 mnkr 2016, 33,1 mnkr 2017 och 33,3 mnkr 2018.

Investeringar

Investeringar inom idrottsnämndens budget

Idrottsnämndens totala budget för investeringar uppgår till 43,4 mnkr för år 2016, 33,4 mnkr 2017 och 33,4 mnkr för 2018. Av den totala investeringsbudgeten uppgår investeringar i maskiner och inventarier under budgetperioden till 27,0 mnkr 2016, 17,0 mnkr 2017 och 17,0 mnkr 2018.

Trots att förvaltningen under senare år har gjort relativt stora satsningar på utbyte av maskiner och inventarier, är det viktigt för driften av anläggningarna att ändamålsenliga skötselmaskiner och verksamhetsutrustning finns tillgängliga samt att de successivt kan bytas ut och moderniseras. Vid utbyte av arbetsmaskiner och bilar är det också viktigt att de nya fordonen uppfyller stadens miljökrav. Idrottsnämndens maskinpark är relativt gammal och om utrustningen inte kan bytas regelbundet, och leasing inte är ett möjligt alternativ, medför den äldre maskinparken förutom svårigheter i verksamhetsdriften, även ökade kostnader för reparationer och underhåll. Nämndens kostnader för reparationer av maskiner har ökat väsentligt under senare år, vilket i hög grad har påverkat främst utomhusidrottens ekonomiska förutsättningar.

Utöver att kontinuerligt byta ut maskiner och inventarier i befintliga anläggningar tillkommer utrustning i nya anläggningar, i och med att staden växer, som till exempel inventarier till nya idrottshallar samt mål och spelarbåsar till konstgräsplaner. Mer resurser läggs på att utrusta nya anläggningar och mindre på ersättningsinvesteringar av det befintliga beståndet.

Vidare ska även investeringar i friluftaktiviteter inrymmas i idrottsnämndens investeringsbudget, ett av nämndens prioriterade uppdrag för att få fler kommuninvånare fysiskt aktiva. Ett ökat intresse hos kommuninvånarna under senare år för motionsidrott i naturmark innebär ett ökat behov av satsningar i upprustade och nyanlagda motions- och skidspår och anläggande av utegym. Vidare tillkommer miljökrav där idrottsnämnden i sin investeringsram måste inrymma investeringar i toatömningsstationer för fritidsbåtar på olika strategiska båtområden och att spolplattor uppförs vid vissa upptagningsplatser för båtar. Detta krävs för att minska problemet med miljögifter som härstammar från bottenfärger och rengöring av båtar, ett uppdrag från kommunfullmäktige att se över. Under 2013 och 2014 uppfördes en spolplatta på Sättra varv. Under flerårsperioden planerar förvaltningen för anläggande av två till tre spolplatser och toatömningsstationer per år.

För att idrottsnämnden ska kunna utöka friluftaktiviteter och möta de miljökrav som finns framöver innebär det att idrottsnämnden inom befintlig budgetram måste prioritera anslag till förmån för friluftslivet och till nackdel för inventarier och maskiner. Anslagen till maskiner och inventarier minskar därmed, vilket i sin tur innebär ökade dyra reparationer och underhållskostnader, framförallt för idrottsplatserna. Idrottsnämnden ser gärna en utökad budget för investeringar inom friluftsverksamheten, men detta under förutsättning att nämnden får kompensation för kapitalkostnader. Nämnden kan i dagsläget inte utöka investeringsbudgeten om inte kompensation ges för kapitalkostnaderna. Skulle idrottsnämnden till exempel få en utökad investeringsbudget om 5,0 mnkr per år 2016-2018 innebär detta ökade kapitalkostnader om 0,3 mnkr 2016, 0,6 mnkr 2017 och 0,9 mnkr 2018.

Den delen av fastighetsunderhållet som fördes över från driftbudget till investeringsbudget i samband med verksamhetsplanen 2015 uppgår under budgetperioden till 16,4 mnkr per år. I investeringarna inom fastighetsunderhållet ingår projekt som har en nyttjandeperiod om tre år eller mer och inte är av ringa värde.

Idrottsnämnden fastställde 2010 en långsiktig underhållsplan för idrottsanläggningar som baserades på en inventering av underhållsbehovet för de kommande tio åren. Under 2012 genomfördes en kompletterande inventering gemensamt av idrottsförvaltningen och fastighetskontoret, och en redovisning gjordes i nämnderna i november 2012. Idrottsnämnden har tillsammans med fastighetsnämnden haft i uppdrag det senaste året att upprätta en gemensam femårig underhållsplan för idrottsanläggningar.

De faktorer som påverkar den långsiktiga planeringen är bland annat åldersstrukturen i anläggningsbeståndet, ett ökat nyttjande som medför ökat slitage och anläggningarnas installationstäthet. Det höga nyttjandet av anläggningarna, som är en viktig del i nämndens ekonomiska förutsättningar, medför också ett kraftigt slitage på inre ytskikt som golv och väggar i omklädningsrum och i verksamhetslokaler.

Upprustning och utbyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall är beräknad att starta våren 2015 och upprustning av Forsgrénas badet är beräknad att starta under sommaren 2016. Planering pågår även för hur tidigare beslutad upprustning av sim- och idrottshallarna i Vällingby och Västertorp ska genomföras. Upprustningsbehoven i dessa anläggningar är omfattande och

planeringsprocessen är tidskrävande. Förskjutningar riskerar att medföra kraftigt ökade investeringskostnader inom idrottsnämndens underhållsbudget för att anläggningarna ska kunna fortsätta hållas i drift fram till dess att mer omfattande åtgärder genomförs.

Utöver de anläggningar där planering av upprustning har påbörjats finns omfattande behov även i övriga simhallar, i de tempererade bassängbaden och även i flera av de äldre isanläggningarna. För att underhållet av installationer ska hållas på en acceptabel nivå är det viktigt att planerade större upprustningsåtgärder inom fastighetsnämndens investeringsbudget kan genomföras under planeringsperioden.

Förvaltningen har tidigare redovisat att det är viktigt att underhållsbudgeten långsiktigt kan utvecklas i takt med underhållsbehovet och byggkostnadsutvecklingen. I den inventering som redovisades i nämnderna 2012 beräknades det årliga underhållsbehovet till cirka 70 mnkr för både yttre och inre underhåll. På längre sikt kan en för låg nivå resultera i ett successivt ökande eftersatt underhåll, varför det är viktigt att anslaget kan öka i nivå med prisutveckling och beräknat behov. Idrottsnämndens ekonomiska förutsättningar under senare år har inte medgivit någon utökning av fastighetsunderhållet. Tidigare har förvaltningen tvingats hålla inne underhållsmedel främst för att balansera osäkra verksamhetsintäkter, trots att ambitionen har varit att hålla en acceptabel underhållsnivå.

Enligt förvaltningens bedömning behöver utrymmet för det inre underhållet och underhållet av tekniska installationer utökas jämfört med dagens nivå, bland annat på grund av förskjutningen av den planerade upprustningen av de äldre sim- och idrottshallarna. Flera års eftersatt underhåll av idrottsanläggningarna resulterar i slutänden till att det behövs sådan omfattande upprustning att det krävs en reinvestering istället, framför allt när det gäller sim- och idrottshallar. Detta medför att staden lägger mer anslag på reinvesteringar inom fastighetsnämndens investeringsbudget för idrottsinvesteringar än satsningar på nya idrottsinvesteringar.

Budgeten bör ligga på cirka 55 mnkr totalt de kommande åren för investeringar (större planerade projekt) och fastighetsunderhåll (felavhjälpande och mindre planerade projekt), för att nödvändiga åtgärder ska kunna genomföras. Detta skulle innebära en ökning om cirka 7 mnkr inom investeringsbudgeten och 7 mnkr inom driftbudgeten för idrottsnämnden, jämfört med de senaste årens fastighetsunderhåll som totalt har legat på en nivå på 41,3 mnkr.

Idrottsnämndens investeringar inom fastighetsnämndens budget

Folkmängden i Stockholm växer med rekordfart. Redan i början av 2020-talet beräknas Stockholm vara en miljonstad. Ett växande Stockholm innebär att det redan stora trycket på befintliga idrottsanläggningar kommer att öka kraftigt och efterfrågan på tider överstiger redan idag tillgången. Det behövs nya idrottsanläggningar i både förtätade gamla bostadsområden och i nya bostadsområden runt om i Stockholm. Förvaltningens utgångspunkt i detta arbete är Vision 2030 och de angivna tyngdpunkterna och stadsutvecklingsområdena i Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm. Även utbildningsförvaltningens planering för utbyggnad av nya skolor är en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrottshallar.

Förvaltningens ambition är att förutsättningarna ska vara så jämlika som möjligt när det gäller tillgången och närheten till idrottsanläggningar i stadens olika delar. Nya anläggningar ska fördelas både i stadsutvecklingsområden men också i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Investeringsplanen utgår från de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska

programmet, prognostiserad befolkningsutveckling inom den prioriterade åldersgruppen 7-9 år, nuvarande utbud av idrottsanläggningar, idrottsrörelsens behov baserat på stadens fördelningsnycklar, socioekonomiska skillnader mellan stadsdelsnämndsområden och stockholmarnas önskemål om idrottsanläggningar. De främsta behoven av nya idrottsanläggningar utgörs av fullstora idrottshallar och konstgräsfotbollsplaner. Därutöver finns ett stort reinvesteringssbehov av idrottsanläggningarna och då främst sim- och idrottshallarna. Förvaltningarna anser att en fortsatt reinvestering och upprustning av befintliga idrottsanläggningar är det mest angelägna i dagsläget, så att befintligt anläggningsbestånd hålls intakt och att äldre anläggningar inte förfaller.

Förvaltningen redovisar fortsatta behov av nyinvesteringar samt upprustning och modernisering av idrottsanläggningarna. I budget för 2015 uppgår den angivna långsiktiga investeringsnivån för idrottsanläggningar till 250 mnkr. Därutöver tillfördes ytterligare medel under åren 2015-2017 för upprustning av sim- och idrottshallen i Åkeshov. Medel har också tillförts för att bygga om Stadshagens IP samt förlägga en ny konstgräsplan i Fredshällsparken på grund av exploatering av delar av Stadshagens IP.

Idrottsförvaltningen föreslår i kommande flerårsprogram för investeringar en fortsatt satsning på nya konstgräsfotbollsplaner och flera fullstora idrottshallar. Programmet innehåller även en skridsko- och bandyhall, en utomhusanläggning för rollerderby, upprustning av sim- och idrottshallar och tempererade utebassängbad, upprustning och förstärkning av vattenreningskapaciteten i simhallarna, ersättning/upprustning av ishallar, utbyte och förstärkning av uttjänta kylkompressorer, förstärkning av omklädningskapaciteten på idrottsplatser, uppgradering av uttjänta konstgräsmattor samt diverse åtgärder på ridanläggningarna.

Medel har bland annat upptagits för att förstärka idrottsutbudet med konstgräsfotbollsplaner och fullstora idrottshallar i exploateringsområden som Norra Djurgårdstaden, Nordvästra Kungsholmen och Årstafältet. De största enskilda satsningarna under programperioden är upprustning och modernisering av Åkeshovs sim- och idrottshall samt upprustning och modernisering av Vällingby sim- och idrottshall. Upprustningen av Åkeshov sim- och idrottshall innebär också en kapacitetsökning med ytterligare en 25-metersbassäng samt en undervisningsbassäng.

För åren 2020-2025 uppgår planeringsramen till 250 mnkr per år. Under dessa år innehåller programmet utöver erforderliga upprustningar förslag om ett utomhusbad på Järva samt en ny idrottsplats i Bällsta med en inomhushall för friidrott. Under perioden har medel även tagits med för nya idrottsanläggningar i en senare etapp av Norra Djurgårdsstaden, Hagastaden, sydöstra söderort och västra Bromma. Enligt förvaltningens förslag har planerade upprustningsprojekt och pågående planerade nyinvesteringar rymts inom fastställd budget. Utöver Åkeshovs sim- och idrottshall, Vällingby sim- och idrottshall och Forsgrénsska badet ligger den planerade fortsatta upprustningen av sim- och idrottshallen i Västertorp och bassängbadet i Hägersten utanför den normala nivån för idrottsinvesteringar och redovisas därför utanför ram. I *bilaga 2* specificeras planerade investeringar.

Ersättningsmedel söks för exploateringen av Bergholms BP där ersättningsmedlen kommer att användas för att anlägga konstgräs på Bagarmossens BP. Ersättningsmedel söks också för den exploatering som har föranlett en flytt och uppgradering av Solberga BP. Ersättningsmedel har tidigare tilldelats för dessa projekt men har då inte förbrukats, bland annat på grund av senareläggning av exploateringsprojekten.

Medel söks också för utredning av en ersättningsanläggning på Gubbängens sportfält på grund av den planerade exploateringen av idrottsytorna på Årstafältet. Kostnaden för att ersätta de funktioner som finns idag på Årstafältet till Gubbängens sportfält beräknas till cirka 55 miljoner och kommer att sökas i ett senare skede beroende på vad utredningen visar. Medel kommer också att sökas under perioden för förändringar på grund av ny detaljplan på Kristinebergs IP, kostnaden beräknas till cirka 15 miljoner kronor. Ytterligare medel kommer att sökas för anpassning av fotbollsplanen på Kämpetorp på grund av nybyggnation, summan beräknas till cirka 10 miljoner kronor.

Sett ur ett genusperspektiv varierar andelen av investeringsmedlen för nya anläggningar mellan 52/48 och 58/42 till pojkarnas favör under den kommande tioårsperioden. Detta beror till stor del på de konstgräsplaner som planeras där könsfördelningen beräknas till cirka 75 procent pojkar/män och 25 procent flickor/kvinnor. Reinvesteringarna är mer jämnt fördelade mellan könen, till stor del beroende på de omfattande upprustningar som planeras av ett antal simhallar. Simhallarna har en fördelning på 53 procent flickor/kvinnor och 47 procent pojkar/män.

Prioriteringsgrunder

Idrottsnämnden ansvarar för prioritering av ny- och ombyggnad samt upprustning av idrottsanläggningarna. Prioritering av större planeringsprojekt har gjorts enligt stadens modell för beslutsstöd. Projekten har poängsatts utifrån uppfyllelse av mål och översiktsplanens strategier samt ett antal kriterier som resultatpåverkan, driftkostnadskonsekvenser, risker, projektberoenden och tidsmässig planering.

Den prioritering som har gjorts enligt underlaget för investeringsstrategin har kompletterats med mindre projekt, hänsyn till ackumulerad efterfrågan, befolkningsprognos samt övriga upprustnings- och moderniseringsbehov. Utifrån dessa grunder har följande anläggningar och åtgärder prioriterats under den kommande planperioden:

- Upprustning och modernisering av sim- och idrottshallarna i Åkeshov, Vällingby, Västertorp och Forsgréniska badet
- Upprustning och modernisering av idrottsplatser och bollplaner
- Upprustning av ishallar
- Nya fullstora idrottshallar
- Säkra anläggningsbeståndet i stadsförnyelseområden

Prioriteringsunderlaget enligt stadens modell, som även har överlämnats till fastighetskontoret, redovisas i *bilaga 3*.

Konsekvensanalys och risker

För prioritering av investeringar i idrottsanläggningar, där enbart satsningar i idrottsanläggningar ställs mot varandra, är stadens modell för underlag till beslutsstöd inte tillräckligt utslagsgivande. Satsningarna uppfyller i huvudsak ett målområde, samtliga projekt är olönsamma och har negativa driftkostnadskonsekvenser. I princip är det uppfyllelsen av översiktsplanens strategier som skiljer ut vissa projekt.

Att ställa behovet av upprustning av ett äldre anläggningsbestånd mot behovet av nya anläggningar innebär svåra övervägningar. Ska bevarande av en anläggning i ett äldre bostadsområde prioriteras framför bra förutsättningar för invånarna i en ny stadsdel. Ska idrottsanlägg-

ningarna betraktas som en tillgång lokalt eller få sin geografiska placering utifrån att de ska planeras för en regional användning. Även avvägningar mellan innerstaden och ytterstaden är svåra att göra.

Måluppfyllelse

Investeringar i fastighetsnämndens idrottsanläggningar bidrar främst till att uppfylla målet att stockholmarna ska vara nöjda med idrottsmöjligheterna i Stockholm. Flera projekt, främst byggnation av nya idrottshallar, bidrar även till målet att skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Förvaltningens planering följer ambitionen att sprida investeringar i nya idrottsanläggningar geografiskt, och följer även intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsutvecklingsområden. När tyngdpunkterna stärks, genom bland annat byggande av bostäder och arbetsplatser med mera, ska även utbudet av olika idrottsanläggningar utvecklas. Förvaltningen ska också bevaka att redan etablerade äldre stadsdelar i innerstaden får ta del av anläggningsutvecklingen.

Övriga redovisningar

Ett Stockholm som håller samman

Stadens nämnder har ett uppdrag att påbörja ett arbete med genusbudgetering. Idrottsförvaltningen tar sedan lång tid tillbaka fram könsuppdelad statistik både på föreningsaktivitet, fysisk aktivitet och investeringar. Även könseffekterna i nämndens investeringsplanering redovisas. Idrottsnämnden utgör en av de fyra nämnder som ska vara piloter i detta arbete.

Personal- och kompetensförsörjning

Ledarskap - ledarförsörjning

Under 2015 genomgår förvaltningens samtliga anläggningschefer en ledarskapsutbildning. Utbildningen syftar till att via både gruppföreläsningar, workshops och individuell coaching reflektera över och utvecklas i rollen som ledare. Förvaltningen fortsätter sitt arbete med ledarskap för att säkerställa ett ledarskap av god kvalitet. Som komplement till detta kommer förvaltningen även att arbeta med individuellt ledarstöd både för nya chefer och chefer som arbetat många år och som behöver nya infallsvinklar i sitt ledarskap.

Hälsa

Förvaltningen ska under första halvåret 2015 utvärdera det från 2014 förlängda pilotprojektet för ökad hälsokompetens. Om resultatet anses lyckat och att det har bidragit till ökad hälsokompetens och förbättrad arbetsprestation tack vare ökad upplevd hälsa, är det förvaltningens ambition att utveckla pilotprojektet och se över möjligheterna att låta fler medarbetare genomgå en likvärdig satsning under kommande år.

Sjukfrånvaro

Idrottsförvaltningens sjukfrånvaro är låg, vilket den har varit sedan lång tid tillbaka. Den har det senaste året sjunkit ytterligare i samtliga sjukfrånvaroperioder utom perioden dag 15-45. Där har istället en svag ökning skett från 0,37 helår 2013 till 0,48 helår 2014. De närmaste åren kommer arbetet med tidiga samtal vid upprepade korttidsfrånvaro (4ggr/6mån) att fortsätta. Förebyggande insatser via exempelvis företagshälsovården prioriteras.

Medarbetarnas kompetensnivå

Förvaltningen kräver en hög kompetensnivå hos medarbetarna för att kunna erbjuda trygga, säkra och attraktiva anläggningar. Under de kommande åren fortsätter satsningen på den egna utbildningsorganisationen inom hjärt- och lungräddning samt vattenlivräddning, där ett antal medarbetare har utbildats till interna instruktörer. Därutöver fortsätter arbetet med att tydliggöra kopplingen mellan förvaltningens mål och respektive medarbetares mål och utveckling, som diskuteras i medarbetarsamtalet. Förvaltningen ska prioritera ett gott bemötande. Ett professionellt bemötande gentemot såväl besökare som kollegor är en förutsättning för att skapa kvalitet i en verksamhet som i hög utsträckning är uppbyggd på mänskliga möten. Att attrahera nya medarbetare med god kompetens blir också de kommande åren viktigt för att klara nya utmaningar och uppdrag.

Jämställdhet och mångfald

Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete i hbtq-frågor. Syftet är att med god kunskap arbeta mot diskriminering och för inkludering av hbtq-personer inom idrotten. Detta arbete fortsätter de kommande åren och ligger även till grund för nämndens delaktighet i EuroGames 2015, ett av världens största hbtq-evenemang. Förvaltningens etiska policy kompletteras med ett hbtq-avsnitt under 2015 och kommer att revideras helt under 2016.

Utveckla medarbetarskapet

Förvaltningens ambition är att arbeta för att skapa större delaktighet kring arbetet som följer av medarbetarenkätens resultat. Med interna satsningar på ökad fysisk aktivitet och andra aktiviteter för att vara en attraktiv arbetsgivare samt en strävan att uppnå ökad delaktighet och arbetsglädje bland medarbetarna, är förhoppningen att utveckla ett ännu mer aktivt medarbetarskap.

Behov av omställning

Förvaltningen ser det inte som troligt att övertalighet kommer att uppstå enligt den aktivitetsplan för upphandling som nu ligger för 2015, men kan inte utesluta behov av omställning på längre sikt.

Lokalförsörjningsplan

Inledning

Idrottsnämnden hyr sedan 2011 majoriteten av alla idrottsanläggningar av fastighetsnämnden. Därutöver har förvaltningen hyresavtal med ett antal externa fastighetsägare, bland andra Rikspolisstyrelsen, Micasa och Akademiska Hus.

Behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Befolkningen i Stockholm växer med rekordfart, redan i början av 2020-talet prognostiseras att Stockholm är en miljonstad. Ett växande Stockholm innebär att det redan stora trycket på befintliga idrottsanläggningar kommer att öka kraftigt och efterfrågan på tider överstiger redan idag tillgången. Det behövs nya idrottsanläggningar i både förtätade gamla bostadsområden och i nya bostadsområden runt om i Stockholm. Förvaltningens utgångspunkt i detta arbete är Vision 2030 och de angivna tyngdpunkterna och stadsutvecklingsområdena i Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm. Även utbildningsförvaltningens planering för ut-

byggnad av nya skolor är en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrotts-hallar. Fler idrotter tenderar nu också att bli åretruntsporier, vilket för vissa idrotter innebär att inomhusanläggningar behöver uppföras. Efterfrågan på tider i fullstora idrottshallar från idrotter som tidigare huvudsakligen betraktats som utesporier har ökat under senare år.

Tabellen nedan redovisar idrottsnämndens anläggningar till och med utgången av 2014 och behov av nya anläggningar fram till år 2022 respektive 2030 i förhållande till prognostiserad befolkningsökning för att kunna erbjuda samma tillgänglighet och utbud som idag. I kolumnerna redovisas antalet anläggningar som finns upptagna i nämndens investeringsprogram.

Anläggnings- typ	Antal anlägg- ningar 2014	Behov 2022*)	Behov 2022- 2030*)	I budget- underlag 2015-2022	Inner- staden	Söderort	Västerort
Konstgräsplaner	80	20	12	18	4	11	3
Idrottshallar (fullstora, 20x40 meter)	18	18	7	16	7	5	4
Idrottshallar (ej fullstora, minst 16x28meter)	31						
Simhallar	18	4	3	0	0	0	0
Ishallar	10	3	1	0	0	0	0
Friidrott	15	4	2	1	0	0	1
*) Behovet är beräknat efter befolkningsökning av barn och ungdom mellan 7-20 år mellan 2013-2022							
respektive 2022-2030.							

Det är också angeläget att gamla idrottsanläggningar rustas upp och moderniseras, det gäller bland annat flera av stadens sim- och idrottshallar samt ishallar. Upprustning och modernisering av flera äldre idrottsplatser kommer också att behöva ske framöver. Förvaltningen har utrett de mindre simhallarnas och tempererade utebassängbadens tekniska installationer. Utredningen visar på ett stort behov av att förbättra vattenreningsanläggningarna på flera mindre simhallar och tempererade utebassängbad.

Föreningslivet efterfrågar även fler specialanläggningar som till exempel gymnastikhallar och fotbollshallar. Vidare ställer olika nationella idrottsförbund allt högre krav på hur anläggningar ska vara utformade för att vara godkända för elitseriespel.

I samband med att stadens befolkning växer och nya stadsdelar tillkommer måste även nya idrottsanläggningar anläggas inom dessa områden, för att stadens invånare ska ges så rättvisa förutsättningar som möjligt. Nya anläggningar kan även behöva tillkomma i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Fullstora idrottshallar är en anläggningstyp som det råder stor brist på och behov finns av att uppföra flera fullstora idrottshallar med en god geografisk spridning. Även anläggande av nya idrottsplatser kan bli aktuellt för att ge invånarna i nya bostadsområden goda möjligheter att idrotta.

Kapacitetsbeskrivning

Staden förfogar över stora lokalresurser, och dessa ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Förvaltningen samordnar inom flera områden idrottsnämndens lokalutnyttjande med stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen. Efterfrågan från idrottsföreningarna varierar beroende på de förutsättningar som finns i respektive idrottshall eller gymnastiksal. Nyttjandegraden är mycket hög i idrottshallarna, medan den varierar i de mindre skolgymnastiksalarna.

Nyttjandegraden för konstgräsfotbollsplanerna är mycket hög. Planerna används maximalt under dagtid av skolorna och av föreningslivet under kvällar och helger. Fotbollsspel och träning på konstgräsfotbollsplanerna förekommer kontinuerligt året runt när vädret så tillåter. Även stadens ishallar används maximalt under föreningsstid.

Förvaltningen bedömer att tillgången på lokaler för närvarande är för låg i förhållande till efterfrågan när det gäller fullstora idrottshallar och i viss mån konstgräsfotbollsplaner. Staden kan för närvarande inte heller tillfredsställa tillgodose den efterfrågan som finns på olika specialanläggningar, i första hand gymnastik- respektive fotbollshallar. Under de närmaste åren kommer det vara en kapacitetsbrist på vattentider i simhallarna då flera av de större baden ska genomgå omfattande ombyggnationer. En överdäckning av Nälstabadet planeras för att möjliggöra simundervisning under tiden Åkeshovs sim- och idrottshall samt Vällingby sim- och idrottshall är stängda för renovering.

Förändringar i lokalbeståndet

Förvaltningen föreslår i kommande flerårsprogram för investeringar att staden fortsatt satsar på att anlägga nya konstgräsfotbollsplaner och bygga fler fullstora idrottshallar. Medel har bland annat upptagits för att förstärka idrottsutbudet med konstgräsfotbollsplaner och fullstora idrottshallar i exploateringsområden som Norra Djurgårdstaden, Nordvästra Kungsholmen och Årstafältet. Under 2015 färdigställs två idrottshallar, en i Sätra och en i Vinterviken, och under 2016 färdigställs ytterligare två idrottshallar, en i Grimsta och en i Hässelby Villastad. Projektering pågår även för nya hallar i Kristineberg och Kämpetorp samt en specialhall för gymnastik i Mälarhöjden. Programmet innehåller även en skridsko- och bandyhall i Tallkrogen och ersättning/upprustning av två ishallar.

De största enskilda satsningarna under programperioden är upprustning och modernisering av Åkeshovs sim- och idrottshall samt upprustning och modernisering av Vällingby sim- och idrottshall. Upprustningen av Åkeshovs sim- och idrottshall innebär också en kapacitetsökning med ytterligare en 25-metersbassäng samt en undervisningsbassäng. För en komplett lista över planerade projekt, se *bilaga 2*. Där redovisas även beslutsstatus samt preliminära tidsplaner.

Under 2015 kommer följande projekt att föreläggas kommunstyrelsens ekonomiutskott för anmälan/godkännande:

Ny idrottshall i Grimsta, upprustning av Forsgrénsska badet, anpassning av Hammarby IP för allsvensk damfotboll, upprustning av Kristinebergs IP, ny dubbelidrottshall i Kristineberg, ny idrottshall i Kämpetorp, ny gymnastikhall på Mälarhöjdens IP och en skridsko- och bandyhall i Tallkrogen.

Under programperioden avvecklas två inte fullstora idrottshallar i den av nämnden inhyrda Olympenhallen i Älvsjö. Olympenhallen kommer under perioden att ersättas med en fullstor idrottshall intill Kämpetorpsskolan. GIH-badet kommer att hållas stängt under cirka ett år då fastighetsägaren Akademiska Hus planerar för en upprustning och renovering av badet. Om idrottsnämnden beslutar att fortsätta hyra badet efter renoveringen beräknas hyreskostnaden öka med 4 mnkr. Gymnastik- och idrottshögskolan beräknas stå för en del av den ökade hyreskostnaden genom andrahandsinhyrning från idrottsnämnden.

Idrottsnämnden har vid ett antal tillfällen godkänt att idrottsmark har exploaterats för bostadsändamål, under förutsättning att fullgod kompensation erhålls i form av nya eller upprustade anläggningar. Exploatering av idrottsmark har medfört att bostäder har kunnat byggas och befintligt anläggningsutbud kvalitetsmässigt har kunnat utvecklas utan att nyttjandet har reducerats, vilket inneburit en optimal användning av stadens mark. Exploatering av idrottsmark har inneburit att anläggningsbeståndet har förändrats, och den utvecklingen väntas fortsätta kommande år förutsatt att ekonomiska förutsättningar finns. Bland annat planeras för en flytt av rugbyplanerna på Årstafältet till Gubbängens sportfält och en ombyggnad av Stadshagens IP på grund av exploatering.

Kostnadsutveckling

Nämndens totala hyreskostnader uppgår till 299,5 mnkr i kommunfullmäktiges budget för 2015. I tabellen nedan redovisas den beräknade förändringen av hyreskostnaderna under åren 2015-2018.

<i>mnkr</i>	2015	2016	2017	2018
Hyra FSN Forsgrenska badet och Sjöstadshallen	11,3	11,3	11,3	11,3
Hyra FSN övriga anläggningar	255,7	273,6	309,8	337,9
Externt förhyrda anläggningar	28,4	27,5	26,5	32,4
Förvaltningskontor	4,1	4,1	4,1	4,1
Summa lokalkostnader	299,5	316,5	351,7	385,7
<i>Förändring jämfört med 2013</i>		17,0	52,2	86,2

Förändringen av hyreskostnaderna beräknas främst för hyror till fastighetsnämnden där ökade kapitalkostnader för pågående och planerade investeringar medför relativt kraftiga årliga hyreshöjningar. För de anläggningar som fördes överfördes 2011/2012 till fastighetsnämnden beräknas hyrorna öka med 17,0 mnkr 2016, 52,2 mnkr 2017 och 86,2 mnkr 2018 jämfört med budget 2015.

För Forsgrenska badet och Sjöstadshallen, som hyrs från fastighetsnämnden enligt tidigare avtal, och övriga externt inhyrda lokaler beräknas inga förändringar utöver normal prisutveckling.

Effektiviseringsmöjligheter

Tillsammans med fastighetskontoret fortsätter idrottsförvaltningen att utveckla de gemensamma processerna för investeringar och underhåll. Konceptet enkla hallar ska analyseras och utvecklas under året för att bygga så ekonomiskt och effektivt som möjligt.

En samverkan pågår mellan idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen vid planering inför uppförandet av nya idrottshallar och skolor. Om idrottshallen ligger i anslutning till en skola hyrs lokalerna ut samtliga tider, av skolan på dagarna och föreningslivet under kvällar och helger. En samverkan pågår också med utbildningsförvaltningen kring skolgårdsmiljön och ett ökat användande av gymnastiksalar. En ny investeringsmodell ska prövas där SISAB vid tillbyggnad eller byggnation av en ny skola kan bygga fullstora idrottshallar som idrottsförvaltningen sedan hyr av SISAB.

Staden satsar stora värden på att erbjuda stockholmarna ett brett och fullödigt utbud av idrottsanläggningar. Det är därför viktigt att uppnå en så hög nyttjandegrad som möjligt i dessa anläggningar. Idrottsförvaltningen kartlägger kontinuerligt nyttjandet av anläggningarna och föreslår lämpliga åtgärder för att öka nyttjandegraden om det visar sig att den är låg någons på vissa tider.

Arbetet med energieffektiviseringar i stadens idrottsanläggningar fortsätter, i enlighet med idrottsnämndens energiplan.

Bilagor

Bilaga 1 SLK-blanketter IDN

Bilaga 2 Specifikation investeringar fastighetsnämnden

Bilaga 3 Prioriteringsunderlag för investeringar